

พระอัจฉริยภาพด้านการแปลของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

*พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล

“สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า” เป็นพระราชสมัญญานามที่นับว่าสอดคล้องกับพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นนักปราชญ์ในศาสตร์แขนงต่าง ๆ อาทิ การเมืองการปกครอง ศาสนา ภาษาและวรรณกรรม โดยเฉพาะในด้านภาษา พระองค์มิได้ทรงเชี่ยวชาญแต่ภาษาไทยเท่านั้น หากแต่ยังทรงรอบรู้ภาษาอื่น ๆ ด้วย ในบทความนี้จะขอลำถึงพระปรีชาสามารถในด้านภาษาและการแปล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรก ที่ได้เสด็จไปทรงศึกษาต่อต่างประเทศ จึงทรงใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างดีเยี่ยม และทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมภาษาอังกฤษไว้หลายเรื่อง ในขณะที่พระองค์ทรงศึกษาอยู่ในประเทศอังกฤษนั้น ทรงพระราชนิพนธ์บทละครพูดไว้ ๑๒ เรื่อง เช่น A SUCCESSFUL FAILURE (ทรงใช้พระนามแฝงว่า MARCUS VIRGINIUS) A TURN OF FORTUNE'S WHEEL (ทรงใช้พระนามแฝงว่า DILTON MARSH) และ LORD VERMONT V.C. (ทรงใช้พระนามแฝงว่า Marcus Virginius) เป็นต้น

บทละครพูดบางเรื่องทรงดัดแปลงและพระราชนิพนธ์หลังจากที่ได้ทอดพระเนตรละครเรื่องนั้น ๆ แล้ว มีพระราชดำริว่าควรจะแก้ไขในส่วนใด ก็ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นใหม่แล้วทรงเก็บไว้ มีเพียงบางเรื่องเท่านั้นที่ทรงส่งไปลงในวารสาร นอกจากบทละครแล้วยังมีกวีนิพนธ์เรื่องสั้น และนวนิยายอีกจำนวนมากที่ทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพื่อทรงฝึกการใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าเพื่อจุดประสงค์อื่น¹ อีกทั้งเมื่อทรงสำเร็จการศึกษาและเสด็จนิวัตพระนครแล้ว พระองค์ก็ยังทรงพระราชนิพนธ์บทละครพูดภาษาอังกฤษไว้อีกหลายเรื่องโดยใช้พระนามแฝงว่า “ศรีอยุธยา” อาทิ A REAL GHOST และ A STATESMAN'S WIFE ฯลฯ

ด้านการแปล นอกจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯจะทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษแล้วยังทรงแปลพระราชนิพนธ์ของพระองค์เป็นภาษาอังกฤษด้วย เช่น A GOOD INTERPRETER ทรงแปลมาจากพระราชนิพนธ์เรื่องลำดัด เรื่อง COUP D' ETAT ทรงแปลมาจากพระราชนิพนธ์เรื่องฉวยอำนาจ และเรื่อง THE NET ทรงแปลมาจากพระราชนิพนธ์เรื่อง โพงพาง เป็นต้น

*อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย. : อ.ม. (ภาษาไทย)

มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ม.ล.ปิ่น มาลากุล, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ:สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, ๒๕๓๑. หน้า ๓๘.

ประการสำคัญ พระองค์ทรงแปลหนังสือภาษาอังกฤษไว้มากมายเรื่อง ส่วนใหญ่เป็นบทละครพูดของนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียง เช่น WILLIAM SHAKESPEARE เรื่อง THE MERCHANT OF VENICE เรื่อง AS YOU LIKE IT ฯลฯ และบทละครพูดของ RICHARD BRINSLEY SHERIDAN เช่น เรื่อง THE RIVALS และเรื่อง THE SCHOOL FOR SCANDAL เป็นต้น

พระราชนิพนธ์แปลดังกล่าว ล้วนสะท้อนถึงพระอัจฉริยภาพทางการแปลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทั้งนี้เพราะการแปลเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถทางด้านภาษาและวัฒนธรรมอย่างดียิ่ง นักแปลจะต้องรู้และเชี่ยวชาญทั้งภาษาต้นฉบับ (SOURCE LANGUAGE) และภาษาฉบับแปล (TARGET LANGUAGE) ด้วย จึงจะรับสารจากภาษาต้นฉบับได้ถูกต้องและตรงตามเจตนาของผู้เขียนเดิม คือใช้คำตรงทั้งความหมายตามรูปศัพท์ และความหมายแฝง ความหมายทางวัฒนธรรม ตลอดจนอารมณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาษาต้นฉบับด้วย จึงจะสามารถเรียบเรียงเป็นภาษาฉบับแปลที่มีคุณภาพ เพราะ “งานแปลที่คงความหมายของต้นฉบับไว้ได้ครบถ้วน และเที่ยงตรงย่อมนับว่าเป็นงานแปลที่ดี”²

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างจากพระราชนิพนธ์ที่ทรงแปลมาจากบทละครของ SHAKESPEARE ด้วยเหตุผลสองประการคือ ประการแรก SHAKESPEARE เป็นกวีเอกของโลกและมีผลงานเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ประการที่สอง ผู้ที่เคยศึกษางานของ SHAKESPEARE ย่อมทราบ

ว่าภาษาในบทละครนั้นยากเพียงใด³ จึงเป็นตัวอย่างที่ดีที่จะแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพในการแปล

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงแปลบทละครของ SHAKESPEARE ไว้ ๓ เรื่อง ได้แก่ เวนิสวานิช ตามใจท่าน และโรมีโอและจูเลียต ทุกเรื่องล้วนเป็นงานแปลที่มีคุณภาพเพราะมีวิธีการแปลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการแปลในปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลโดยรักษารายละเอียดต่าง ๆ ของเรื่องเดิมไว้ให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านชาวไทยสามารถรับสรสรณกรรมได้ใกล้เคียงกับการอ่านฉบับภาษาอังกฤษ ดังจะเห็นได้จากข้อความในพระราชนิพนธ์คำนำตอนหนึ่งว่า “ข้าพเจ้าตั้งใจแปลให้ใกล้เคียงฉบับเดิมมากที่สุดที่ภาษาและโวหารจะยอมให้แปลได้...”⁴ ดังนั้นจึงทรงรักษารายละเอียดต่าง ๆ ของเรื่องเดิม ทั้งด้านฉันทลักษณ์ และเนื้อหา

๑. ด้านฉันทลักษณ์ ในพระราชนิพนธ์ทั้งสามเรื่องคือ เวนิสวานิช ตามใจท่าน และ โรมีโอและจูเลียต พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้ฉันทลักษณ์ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฉันทลักษณ์ของภาษาต้นฉบับ และความไพเราะของงานแปลเรื่องนั้น ๆ ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง ตามใจท่าน⁵ ในภาษาต้นฉบับใช้ฉันทลักษณ์หลายชนิด พระองค์จึงทรงใช้ฉันทลักษณ์ให้ตรงกับของเดิม กล่าวคือ ตอนใดเป็นร้อยแก้ว พระองค์ก็ทรงแปลเป็นร้อยแก้ว ดังตัวอย่าง

²ในหน้าคำนำของพระราชนิพนธ์เรื่อง เวนิสวานิช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า “ภาษาของเชกสเปียร์นั้นถึงแม้คนชาติอังกฤษเองก็ถือกันว่าเป็นของยาก, และเขาจัดไว้เป็นส่วน ๑ แห่งหลักสูตรสำหรับสอบไล่วิชาภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัย”

³พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, “คำนำ” ใน โรมีโอและจูเลียต. (พระนคร: คลังวิทยา, ๒๕๒๑), ไม่ระบุเลขหน้า.

⁵ตามใจท่าน ทรงแปลจากบทละครเรื่อง AS YOU LIKE IT บทละครประเภทสุขนาฏกรรม เป็น พระราชนิพนธ์เรื่องที่สองต่อจากเรื่อง เวนิสวานิช

ตามใจท่าน	AS YOU LIKE IT
คอ. ไม่เป็นเช่นนั้นเลย, ตัซส์โตน: สิ่งซึ่งถือว่าเป็นมารยาทดีในวังเป็นของน่าขันในชนบท เท่า ๆ กับมารยาทของชาวชนบท เป็นสิ่งซึ่งถูกเย้ยหยันมากที่สุดในวัง แก่เล่าให้ฉันฟังเองว่าในราชสำนักต้องจับมือกันเมื่อปรารภจะแสดงความเคารพ: แต่ความเคารพอย่างนี้จะกลายเป็นของสกปรก ถ้าแม่เสวกเป็นเมษบาล หน้า ๙๙	Cor. Not a whit, touchstone: Those that are good manners at the court are as ridiculous in the country as the behaviour of the country is most mockable at the court. You told me you salute not at the court. But you kiss your hands; that courtesy would be uncleanly if courtiers were shepherds. p.240

ถ้าตอนใดเป็นกลอนเปล่าหรือฉันทลักษณ์อื่น จะทรงใช้ฉันทลักษณ์ที่มีคำใกล้เคียงกัน เช่น

ตามใจท่าน	AS YOU LIKE IT
รอส. ๑ ทิวทิศจวบเขตเทคอินดี หามณีเหมือนรอสะลินดีเอน เกียรติของนาง, พลงวายพาไป, ทั่วโลกรอสะลินดีย่อมลือชา ปวงรูปภาพงามเลิศเจิดเจลา เปรียบนงคราญปานเขม่าเชาหนักหนา. ไม่ขอจำพักตร์ใดในอุรา นอกจากหน้ารอสะลินดียุพินเพรา หน้า ๑๐๒	Ros. From the east to western Ind. No jewel is like Rosalind. Her worth, being mounted on the wind, Thorough all the world beara Rosalind All the pictures fairest lin'd Are but blank to Rosalind, let no face be kept in mind But the fair of Rosalind. p. 241

ส่วนเรื่องที่ทรงแปลโดยใช้ฉันทลักษณ์ที่แตกต่างกับภาษาต้นฉบับเพื่อความไพเราะ เช่นเรื่อง เวนิสวานิช⁶ ทรงใช้กลอนสุภาพและบทเจรจาเป็นร้อยแก้ว แตกต่างกับรูปแบบของ THE MERCHANT OF

VENICE ที่ใช้คำประพันธ์ชนิดกลอนเปล่า (BLANK VERSE)⁷ กล่าวคือพระองค์ทรงเพิ่มสัมผัสโดยทรงใช้กลอนสุภาพ ซึ่งเป็นคำประพันธ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงของเดิมและมีสัมผัสไพเราะ ดังตัวอย่าง

⁶พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าทรงแปล เวนิสวานิช มาจากบทละครของ SHAKESPEARE เรื่อง THE MERCHANT OF VENICE แต่ก่อนหน้านั้นเคยมีผู้แปลเป็นภาษาไทยไว้แล้วคือ หลวงธรรมาภิมณฑ์ (ถึก จิตรกรถึก) แต่งเป็นคำฉันท์มีชื่อเรื่องว่า เวนิสวานิชคำฉันท์

⁷เป็นฉันทลักษณ์ที่ไม่มีสัมผัสแต่จำกัดจำนวนคำ บรรทัดละ ๑๐ พยางค์ แต่ในบางแห่งก็อาจมีสัมผัสปนอยู่ และบางแห่งก็เป็นร้อยแก้ว

เวนิสวานิช	THE MERCHANT OF VENICE
องค์ ๔ ตอน ๑ อันว่าความกรุณาปราณี จะมีใครบังคับก็หาไม่, หลั่งมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ จากฟากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน: เป็นลิ่งดีสองชั้น; พลันปลื้มใจ แห่งผู้ให้และผู้รับสมถวิล: เป็นกำลังเลิศพลั้งอันทั้งสิ้น: หน้า ๑๑๔	The quality of mercy is not strain'd; It droppeth as the gentle rain from heaven Upon the place beneath: it is twice bless'd; It bleaseth him that give and him that takes: Tis mightiest in the mightiest, it becomes. p.222

ในบางตอนพระองค์ทรงใช้ฉันทลักษณ์ที่ใกล้เคียงกับคำประพันธ์เดิม กล่าวคือมีจำนวนพยางค์ใกล้เคียงกัน เช่น ตอนที่เป็คำปริศนาในหีบของนางปอร์เซีย

ทรงใช้โคลง ๔ สุภาพทำให้มีจำนวนคำใกล้เคียงของเดิม และมีสัมผัสไพเราะ ดังนี้

เวนิสวานิช	THE MERCHANT OF VENICE
องค์ ๒ ตอน ๗ ๑ วา วาใช้เนื้อ คำดี ท้วนา ภษิตย้อมเคยมิ สบโสตร์ บางคนวอดชีวี แลกเปลือก นอกนอ ภายนอกสรุงโรจ แต่ข้างในนอน. ๑ วิชากรผิมากแน่น ความหาญ ผิหนุ่มปัญญาปาน เปรียบเถ่า สารตอบบเป็นสาร เตือนสติ นี้เลย ไปเถิดท่านเสียเค้า คลาดแคล้วยินดี ฯ หน้า ๕๙	All that glister is not gold, - Often have you heard that told; Many a man his life hath sold But my outside to behold; Glided tombs do worms infold Had you been as wise as bold, Young in limbs, in judgment old, Your answer had not been in scroll'd Fare you well; your suit is cold. p. 213

การใช้ฉันทลักษณ์ที่ใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับยังปรากฏให้เห็นใน โรมีโอและจูเลียต⁸ เช่นกัน ถึงแม้ว่าเรื่องนี้เคยแปลเป็นภาษาไทยแล้ว แต่เป็นนิทานร้อย

แก้วภาษาไทย ซึ่งมีได้แปลโดยรักษาฉันทลักษณ์ของเดิมที่เป็นร้อยกรอง พระองค์จึงทรงแปล โรมีโอและจูเลียตขึ้นใหม่ โดยทรงใช้ฉันทลักษณ์ที่ใกล้เคียงกับของเดิม

⁸ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์เป็นบุคคลแรกของประเทศไทยที่ทรงแปลเรื่องโรมีโอและจูเลียต แต่ทรงพระนิพนธ์เป็นสำนวนร้อยแก้ว

คือทรงใช้กลอนเปล่าที่มีจำนวนวรรคละ ๑๐ คำ และมีสัมผัสท้ายวรรคเป็นคู่ ๆ สัมผัสคู่หนึ่งไปยังคำที่ ๕ ในวรรคต่อไป โดยปกติกลอนเปล่าจะไม่มีสัมผัส แต่กลอนเปล่าที่ใช้ในเรื่องนี้มีสัมผัส จึงได้ทั้งอรรถรสเดิมและมีความไพเราะ

๒. ด้านเนื้อหา การแปลภาษาใดก็ตามให้เป็นภาษาไทยย่อมเป็นเรื่องยากเพราะจะต้องประสบปัญหาเรื่องภาษาและวัฒนธรรมที่ต่างกัน อาทิ ความเปรียบสุภาษิตโวหาร ตลอดจนค่านิยม คติความเชื่อต่าง ๆ การที่จะแปลภาษาให้มีความหมายตามเนื้อหาเดิมและให้คนไทยเข้าใจได้ด้วยนั้น จะต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเรื่องภาษาและวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลอย่างมาก แต่จากการศึกษาพระราชนิพนธ์ทั้งสามเรื่อง พบว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเชี่ยวชาญด้านภาษาและวัฒนธรรมทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังนี้

๒.๑ ด้านภาษา นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการแปล โดยเฉพาะภาษาที่มีระบบไวยากรณ์ต่างกัน เช่นภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ ถ้าต้องรักษารูปแบบของภาษาต้นฉบับอย่างเคร่งครัด ก็อาจจะทำให้ภาษาฉบับแปลนั้น ไม่เป็นภาษาไทยที่สละสลวยและถูกต้อง ทำให้อ่านไม่รู้เรื่องและไม่เข้าใจความหมายด้วยเหตุนี้ในการแปลบางตอน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงต้องทรงแปลโดยสลับบรรทัดเพื่อให้คนไทยอ่านเข้าใจ ดังตัวอย่างเรื่อง โรมีโอและจูเลียต องก์ที่ ๓ ตอนที่ ๓ โรมีโอกล่าวแก่จูเลียตว่า

โรมีโอ. กล่าวถึงจูเลียต, อ้า! ก็หล่อนนั้นเป็นอย่างไร?
 หล่อนเห็นฉันเป็นอัยผู้ร้าย เลวหรือฉันใด,
 เพราะทำประณมวัยแห่งรักของเราเปื้อนปอน
 ด้วยเลือดญาติสนิทสาโลหิตของตัวหล่อน?
 ภรรยาฉันผู้ซ่อนอยู่ไหน? หล่อนเป็นอย่างไร?
 และพูดถึงเรื่องรักที่เล็กน้อยกว่าฉันใด.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชาธิบายว่า จำเป็นต้องแปลโดยสลับบรรทัดกัน เพื่อให้ได้ใจความตามไวยากรณ์ของภาษาไทย โดยเปลี่ยนจากภาษาอังกฤษว่า

Where is she? And how doth she? And what says
 My conceal'd lady to our cancell'd love?

อนึ่ง การที่พระองค์มีพระบรมราชาธิบายไว้ตอนท้ายของพระราชนิพนธ์ นับว่าเป็นการช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากทรงแปลข้อความบางตอนโดยรักษาเนื้อหาและรูปแบบเดิมอย่างเคร่งครัด ทำให้มีบางตอนอ่านเข้าใจยาก จึงจำเป็นต้องมีพระบรมราชาธิบายเพิ่มเติม เช่นในเรื่อง ตามใจท่าน มีตอนที่กล่าวถึงสตรีในประวัติศาสตร์และวรรณคดี เช่น เฮเลน คลีโอพัตรา แอตแลนตา และลูครีเซีย เป็นต้น ชื่อเหล่านี้เป็นที่รู้จักกันดีในสมัยปัจจุบัน แต่ในยุคสมัยของพระองค์คงมีคนไทยรู้จักไม่มากนัก จำเป็นต้องมีการอธิบาย เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหายิ่งขึ้น

๒.๒ ด้านวัฒนธรรม ในการแปลบทละครของ SHAKESPEARE มีหลายตอนที่แสดงวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งอาจจะมีส่วนคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับวัฒนธรรมไทย ถ้าหากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลไปตามภาษาต้นฉบับโดยไม่มีการดัดแปลงให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยแล้ว จะทำให้อ่านพระราชนิพนธ์ไม่รู้เรื่องอย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้จึงพบว่ามีเนื้อหาบางตอนที่ทรงปรับให้ใกล้เคียงกับวัฒนธรรมไทย แต่ไม่ผิดเพี้ยนจากเนื้อหาในฉบับเดิม ดังตัวอย่างในเรื่องเวนิสวานิชองก์ที่ ๕ ตอนที่นางปอร์เซียกล่าวว่

เวนิสวานิช	THE MERCHANT OF VENICE
ปอร์. ภากร็องเสนาะเพราะแมนมัน เท่านกลัก, หากฟังพร้อม ๆ กัน เพราะคงฟังไม่ทันแปดพิทได อนึ่งนกจากะพรากหากจะร้อง ในกลางวัน, ยามก้องเสียงเป็ดโก, และฝูงห่านช่วยอิงคินังไซร์, เราคงไม่ชมจากะพรากนั้น สิ่งใด ๆ ทำให้ถูกเหมาะกาล มักได้ชมสมประมาณแสนเหมาะมัน! หยุดเกิด! หยุดกล่อม, ยอมดวงจันทร์ ให้ผายผันเข้านิทรา.	Por. The crow doth sing as sweetly as the lark When neither in attended; and I think, The nightingale, if she should sing by day, When every goose is cackling, would be thought No better a musician than the wren. How many things by season'd are. To their right praise and true perfection! – Peace, ho! The moon sleeps with Endymion, And would not be awaked

จากตัวอย่างข้างต้น ในภาษาต้นฉบับมีชื่อนกในภาษาอังกฤษ ได้แก่ The crow The lark และ The nightingale อีกทั้งใช้ความเปรียบที่เกี่ยวกับเทพปกรณัมของกรีก ในตอนที่กล่าวว่า “Peace, ho! The moon sleeps with Endymion, And would not be awaked” ซึ่งเป็นภาษาและวัฒนธรรมของตะวันตกที่มีทั้งความคล้ายคลึงและแตกต่างกับภาษาและวัฒนธรรมไทย ในส่วนที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ตอนที่กล่าวถึงเสียงนกร้องในเวลารุ่งและตอนใกล้ค่ำ ทั้งวรรณคดีไทยและวรรณคดีอังกฤษ ต่างก็ใช้เสียงนกร้องเป็นเสมือนสัญญาณแห่งการพบ และการจากของคู่รักเหมือนกัน คำว่า The crow ก็คือ นกกา และ The nightingale ก็คือ นกจากพรากหรือจักรวาก แต่ในกรณี “นกลัก” ทรงใช้คำทับศัพท์ ทั้งนี้เป็นเพราะข้อบังคับทางการประพันธ์ที่ต้องจำกัดจำนวนคำ และเพื่อให้สัมผัสมีได้เป็นเพราะไม่ทรงทราบคำแปล

ส่วนความเปรียบที่กล่าวถึงเทพปกรณัมของกรีก คือ Diana (The moon) และ Endymion⁹ นั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงตัดออกไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนไทยที่ไม่รู้จักเทพปกรณัมของกรีก จะไม่เข้าใจความหมายในตอนนี้ พระองค์จึงทรงตัดแปลงความเปรียบนี้ แต่ยังคงใจความสำคัญของเดิมไว้ คือความหมายว่า การทำอะไรก็ตามต้องทำให้เหมาะแก่กาล ดังเช่น การเล่นดนตรีในเวลากลางคืนนั้นไม่เหมาะสม เพราะเป็นเวลานอนหลับพักผ่อน ทั้งนี้โดยใช้ความเปรียบต่าง ๆ เช่น ถ้านกจากพรากร้องตอนกลางวันจะไม่ไพเราะ เพราะมีเสียงสัตว์อื่นร้องประสานด้วย เป็นต้น แต่ตอนที่กล่าวว่า “Peace, ho! The moon sleeps with Endymion, And would not be awaked” พระองค์ทรงแปลว่า “ยอมดวงจันทร์ให้ผายผันเข้านิทรา” ซึ่งตัดชื่อ Endymion ออกไป แม้จะขาดรายละเอียดส่วนนี้ไป แต่ก็ยังได้ความหมายเหมือนเดิม

⁹ตำนานของ Diana และ Endymion ในเทพปกรณัมของกรีกกล่าวไว้ว่า Diana หรือพระจันทร์ ซึ่งเป็นเทพ เกิดหลงรัก ชายเลี้ยงแกะชื่อ Endymion ด้วยความรัก Diana จึงจุมพิต Endymion อำนาจแห่งการจุมพิตของนางนั้น ทำให้ Endymion หลับไหลเหมือนอยู่ในเวลากลางคืน และไม่มีโอกาสตื่นขึ้นมาได้เลย เพราะว่า Diana จะมาจุมพิตและอยู่กับ Endymion ทุกคืน

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีวิธีแปลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการแปลในปัจจุบัน คือ ทรงแปลโดยรักษาเนื้อความและรูปแบบเดิมอย่างเคร่งครัด ไม่ทรงเปลี่ยนแปลงตามความพอพระราชหฤทัย หากแต่ทรงเปลี่ยนแปลงตามเหมาะสมและความจำเป็นด้านภาษาและวัฒนธรรมเท่านั้น ทำให้พระราชนิพนธ์ทั้งสามเรื่องนี้มีเนื้อหาตรงกับวรรณกรรมต้นฉบับ ประการสำคัญคือทำให้คนไทยมีโอกาอ่านวรรณกรรมสำคัญของกวีเอกอย่าง SHAKESPEARE ได้อรรถรสใกล้เคียงกับการอ่านฉบับภาษาอังกฤษมากที่สุด

กล่าวได้ว่า การแปลบทละครของ SHAKESPEARE ไม่ใช่เรื่องง่าย ถ้าหากผู้แปลไม่มีความรู้ความเข้าใจภาษาในบทประพันธ์อย่างถ่องแท้และขาดความสามารถด้านการแปล แต่จากพระราชนิพนธ์แปลทั้งสามเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระปรีชาสามารถในด้านภาษาและการแปลเป็นอย่างดี นับเป็นพระอัจฉริยภาพอีกด้านหนึ่งของพระมหากษัตริย์ที่ชาวไทยยกย่องเทิดทูนให้เป็น “สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า”

บรรณานุกรม

- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชหัตถเลขา และหนังสือกราบบังคมทูล ของเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี. พระนคร : ศุรสภา, 2506.
- เชคสเปียร์, วิลเลียม. ตามใจท่าน, แปลจาก As you like it, แปลโดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร : องค์การค้าของศุรสภา, 2508.
- _____. โรมิโอและจูเลียต, แปลจาก Romeo and Juliet, แปลโดย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2521.
- _____. เวนิสวานิช, แปลโดย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. พิมพ์ครั้งที่ 24. พระนคร : โรงพิมพ์ศุรสภา, 2509.
- ทิพย์สุนทร อนันมบุตร. วรรณกรรมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.
- ประพัฒน์ ตรีนรงค์. ชีวิตและงานของอัสวาทุ (พระมหาธีรราชเจ้า). พระนคร : วัฒนาพาณิช, 2506.
- ปิ่น มาลากุล, ม.ล. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2531.
- สัญญาวิ สายบัว. หลักการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2528.
- Shakespeare, William. The complete works of William Shakespeare. Newjersey : Cramercy Books, 1990.